

Wiki. Indicacions per a l'elaboració dels continguts

Introducció

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC) encarrega a autors especialistes la creació de continguts docents per a cada una de les assignatures. Amb aquesta finalitat, es dona als autors un seguit d'indicacions per a presentar els originals, en relació amb l'estructura, la forma i l'estil que han de tenir.

Els materials didàctics contenen, definint-ho a grans trets, els objectius i els continguts bàsics d'una assignatura i faciliten els recursos necessaris per a seguir-la. No són manuals sobre una matèria determinada, sinó materials per a l'aprenentatge. Per això tenen un disseny estructural i uns recursos didàctics determinats, destinats a facilitar l'aprenentatge de l'estudiant.

Els materials de tipus textual de la UOC es vertebren en unitats que tenen, en general, l'estructura següent:

- Índex
- Introducció
- Objectius
- Contingut
- Resum
- Activitats
- Glossari
- Bibliografia
- Annexos

Evidentment, no tots els elements han d'aparèixer en tots els materials.

Crèdits

Els crèdits dins un wiki se solen col·locar dins un quadre de color (per a delimitar aquest contingut) i just a sota del títol del material.

Els elements que hi podem trobar són els següents:

- Autoria del material.
- Nom del professor responsable de l'elaboració o la revisió del material.
- Codi del producte.
- Llicència de reproducció (en el cas que no sigui *copyright*, és a dir, qualsevol del tipus de Creative Commons).

Poden contenir alguna altra informació si és rellevant que hi aparegui en algun material en concret.

Descripció del recurs

Índex

L'índex del wiki conté el títol de cada apartat i enllaça directament amb els apartats en qüestió.

Introducció

La introducció presenta els continguts del wiki. Es comenten les característiques generals i específiques de la matèria, es proporcionen pautes per a treballar el material, etc.

Objectius

La llista d'objectius concreta les capacitats generals que l'estudiant ha d'assolir després d'haver treballat el material presentat en el wiki. Els objectius no solament fan referència a l'adquisició de coneixements, sinó també a les actituds, els valors, els procediments, les habilitats, etc., i han d'estar redactats des del punt de vista de l'estudiant. Convé que la llista d'objectius vagi precedida d'un paràgraf introductori.

Contingut

Els continguts dins un wiki es poden organitzar en apartats i es disposen de manera que el text principal amb la informació essencial ocupa la caixa central. Entremig d'aquesta informació en caixa central se'n pot trobar de complementària en forma de recursos didàctics (que especificarem en els apartats següents), sempre amb el criteri de facilitar la lectura i la comprensió del text que proporciona l'autor.

Resum

El resum ofereix una síntesi dels continguts principals que s'han desenvolupat en el wiki.

Activitats

Les activitats s'han d'entendre com a situacions d'aprenentatge que guien, orienten i faciliten l'estudi del wiki. És convenient plantejar-ne un nombre adequat segons els

objectius, els continguts i els crèdits. De la mateixa manera, és interessant que impliquin diferents accions, és a dir, que no totes segueixin la mateixa metodologia: conèixer (recordar), comprendre, aplicar, analitzar, sintetitzar, avaluar, crear.

Podem trobar activitats tant al llarg del text (associades als conceptes a què fan referència) com en un apartat independent.

Glossari

En el glossari s'indica la definició dels termes clau del wiki, ordenats alfabèticament. El nombre d'entrades sol oscil·lar entre 10 i 15, encara que s'ha de valorar a partir dels continguts exposats. Les entrades comencen amb minúscula i van en negreta. No hi pot haver dos punts entre entrada i definició. Cal incloure i marcar la categoria gramatical. Amb el mateix format es pot incloure una llista d'abreviatures.

Bibliografia

Es tracta de recollir en aquest apartat tant les obres de referència relacionades amb el contingut del wiki com les referenciades al llarg del text. Cal que totes les obres referenciades disposin de les dades bàsiques (autor, data d'edició, títol i editorial). S'hi apliquen criteris de format i disposició específics de la casa, que queden explicats en detall al web del Servei Lingüístic. En materials de disciplines en l'àmbit de la psicologia s'apliquen excepcionalment les normes APA (American Psychological Association).

Es poden establir subapartats per a facilitar la identificació de les obres (per temes, segons que siguin bàsiques o complementàries, relatives a apartats determinats, etc.). S'hi poden incloure tant llibres com articles, pàgines web o vídeos... Qualsevol recurs que es consideri pertinent en el procés d'aprenentatge és vàlid per a ser inclòs en la bibliografia.

Annexos

Aquest apartat és pensat per a incloure informació complementària que ajudi a aprofundir l'estudi del contingut del wiki.

Recursos didàctics. Tipologia de recursos

A l'hora de desenvolupar el tema principal en un wiki, i a banda de l'estructuració dels continguts, els autors poden aplicar una sèrie de recursos didàctics, pensats des del punt de vista del disseny funcional per a afavorir l'aprenentatge. Cap d'aquests recursos (que tenen un tractament gràfic específic) no és obligatori.

La tipologia de recursos existent per als continguts textuais es pot aplicar també en el cas dels wikis:

- **Idea clau / Text clau:** destaca les idees principals del discurs: una definició, una petita síntesi dels conceptes treballats, conclusions, etc. No hauria de sobrepasar les deu línies i pot incloure una llista o un esquema (si es considera necessari). Són informacions clau per a l'estudiant, com ara una definició, perquè són idees fonamentals per a entendre els continguts.
- **Contingut complementari:** s'utilitza per a identificar informacions complementàries a les ofertes en la caixa central del text.
- **Exemple:** il·lustra alguna idea, concepte, procediment o valoració present en el contingut bàsic del material.
- **Text cas:** és un exemple que es va recuperant al llarg del text, amb informació afegida (la corresponent als diferents apartats), per a crear una explicació pràctica paral·lela al contingut teòric per tal de facilitar-ne la comprensió.
- **Codi font o sourcecode:** es presenten fragments de codi executable (o pseudocodi) per tal que els alumnes el puguin executar en les seves màquines per a comprovar-ne el funcionament.
- **Reflexió:** s'utilitza per a identificar una pregunta oberta que faci pensar sobre el contingut que té al costat..
- **Citació:** s'identifica amb les citacions literals de fragments de text que l'autor vol destacar. Es posa entre cometes dobles i hi ha de constar la font (si pot ser, la referència bibliogràfica completa).
- **Nota al peu:** consisteix en notes o petits aclariments molt breus que s'originen a partir d'una paraula o frase amb la qual queden enllaçades.
- **Enllaços a fonts externes:** Es recomana no incorporar enllaços a fonts externes des del text; si cal fer-ho, es recomana que siguin els mínims imprescindibles. En aquest cas, cal assegurar-se que són URL a documents que es poden fer servir (drets) i que són permanents (l'enllaç no canviarà passat un temps i funcionaran sempre, sense haver de fer cap tasca de revisió, actualització o edició del contingut).
- **Vegeu també:** és pensat per a incloure referències internes o recordatoris de continguts del mateix wiki. Es poden fer (de manera excepcional) referències a altres assignatures.

- **Figures (esquemes, imatges, il·lustracions):** ha d'aportar valor al contingut; per tant, n'hi ha tantes com cal per a estructurar-lo gràficament. Evidentment, hi ha matèries que en necessiten més que altres. En general, gràfics i esquemes van numerats i poden dur títol i peu.
- **Fórmules:** incorpora fórmules matemàtiques.
- **Taules:** consisteix en taules de continguts que poden anar numerades i tenir títol i peu. Poden ser estàtiques o dinàmiques i interactives.
- **Vídeo:** per a segons quines àrees de coneixement és fonamental incloure recursos audiovisuals al material. En els wikis s'hi poden incloure vídeos de YouTube i Vimeo.
- **Activitat:** a banda de la possibilitat de tenir les activitats en un apartat fix dedicat només a això, els autors poden proposar activitats d'aprenentatge en el transcurs del desenvolupament del tema, amb la idea que es facin en el moment concret en què s'expliquen uns conceptes.

Diversitat i gènere

Cal que els continguts que surtin al wiki, siguin en forma textual, gràfica o audiovisual, siguin respectuosos amb la igualtat i amb la dignitat i que garanteixin la presència de la diversitat de la nostra societat. Això implica fer servir un llenguatge respectuós amb les persones, intentant evitar l'ús de termes o expressions que puguin contribuir a marginar determinats grups socials.

A l'hora de triar exemples, cal reproduir situacions quotidianes amb una representació equitativa dels sexes. Procurem evitar difondre missatges que fomentin estereotips, tret dels casos en els quals l'exemple vulgui, precisament, evidenciar una situació discriminatòria.

De la mateixa manera, les imatges o els recursos visuals proporcionats (fotografies, vídeos i il·lustracions) han de garantir un equilibri en la representativitat pel que fa a sexe, cultura, religió, raça..., amb el mateix nivell de jerarquia.

En les referències bibliogràfiques s'ha de tendir a donar la mateixa visibilitat a dones i homes. És convenient desenvolupar el nom de l'autor o autora en comptes de posar-ne només la inicial.

Per exemple:

Cortés, Josepa; Pons, Vicent (1993). «La biblioteca jurídica de Jaume d'Eixarc (1479)». Saitabi (XLIII, pàg. 181-194)

En el web del Servei Lingüístic trobareu recomanacions bàsiques per fer un ús no sexista de la llengua en els continguts que redacteu.

Recursos tipogràfics

Negreta

La negreta s'utilitza per a destacar conceptes o paraules clau. No ha de servir per a fer ressaltar frases senceres (una frase sencera en negreta potser seria una idea clau). Fa la funció de la cursiva d'èmfasi.

Cursiva

La cursiva s'utilitza per a identificar paraules en un idioma que no és el de l'obra, per a metallenguatge o per a identificar conceptes que es definiran. No s'utilitza per a remarcar paraules (es fa en negreta) ni per a identificar títols de capítols que no admeten numeració.

Versaleta

S'utilitza per a identificar els segles.

Courier

Fa referència als conceptes informàtics que apareixen enmig del text (noms de classes, atributs, objectes, etc.).